

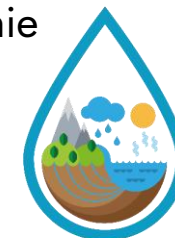
Weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych – potrzeby vs możliwości

Autorzy: Agnieszka Felter, Michał Janik
Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

O zasobach eksploatacyjnych w skrócie

- **Zasoby eksploatacyjne** ujęć są ustalane i zatwierdzone **od 1960 r.** (Uchwała nr 29 Rady Ministrów z 26.01.1960 r. w sprawie ustalania i zatwierdzania zasobów wód podziemnych, MP nr 13 poz. 61 i 62)
- **Definicja** - zasoby eksploatacyjne to ilość wód podziemnych możliwa do pobrania z ujęcia w określonej jednostce czasu w danych warunkach hydrogeologicznych i techniczno-ekonomicznych, **z uwzględnieniem zapotrzebowania na wodę** i przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 3.10.2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać dokumentacje hydrogeologiczne i geologiczno-inżynierskie, Dz.U. 2005 nr 201 poz. 1673)
- Zasoby eksploatacyjne ujęcia ustalane są w **dokumentacji hydrogeologicznej** w oparciu o **wyniki próbnego pompowania lub modelowania numerycznego**. Zakres informacyjny i formę dokumentacji określają odnośne akty prawne (aktualnie: Rozporządzenie Ministra Środowiska z 18.11. 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, uchwała wykonawcza ustawy, Dz.U. 2016 poz. 2033)

O zasobach eksploatacyjnych w skrócie

- **Dokumentacje hydrogeologiczne ustalające zasoby** eksploatacyjne ujęć wód podziemnych **zatwierdzone** są decyzjami (na ogół bezterminowymi) wydawanymi przez organy administracji geologicznej (wyjątek – w latach 1995 – 2005 wydawane były zawiadomienia o przyjęciu dokumentacji hydrogeologicznych)
- Rolę **organów administracji geologicznej** pełnią obecnie:
 - ✓ marszałkowie województwa (ujęcia o zasobach $> 50 \text{ m}^3/\text{h}$)
 - ✓ starostowie powiatów (ujęcia o zasobach $\leq 50 \text{ m}^3/\text{h}$)
- Określenie **weryfikacja zasobów eksploatacyjnych** ujęcia oznacza tu prace, które umożliwiają ocenę prawidłowości wcześniej ustalonych zasobów w odniesieniu do aktualnie występujących warunków hydrogeologicznych i środowiskowych w rejonie ujęcia, dostępności zasobów, parametrów eksploatacyjnych ujęcia oraz zapotrzebowania na wodę. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian niezbędna jest **aktualizacja zasobów** eksploatacyjnych (korekta)

Zasoby eksploatacyjne w bilansie wód podziemnych

- Zasoby eksploatacyjne ujęć wód podziemnych wynoszą łącznie **2,17 mln m³/h** (2024)

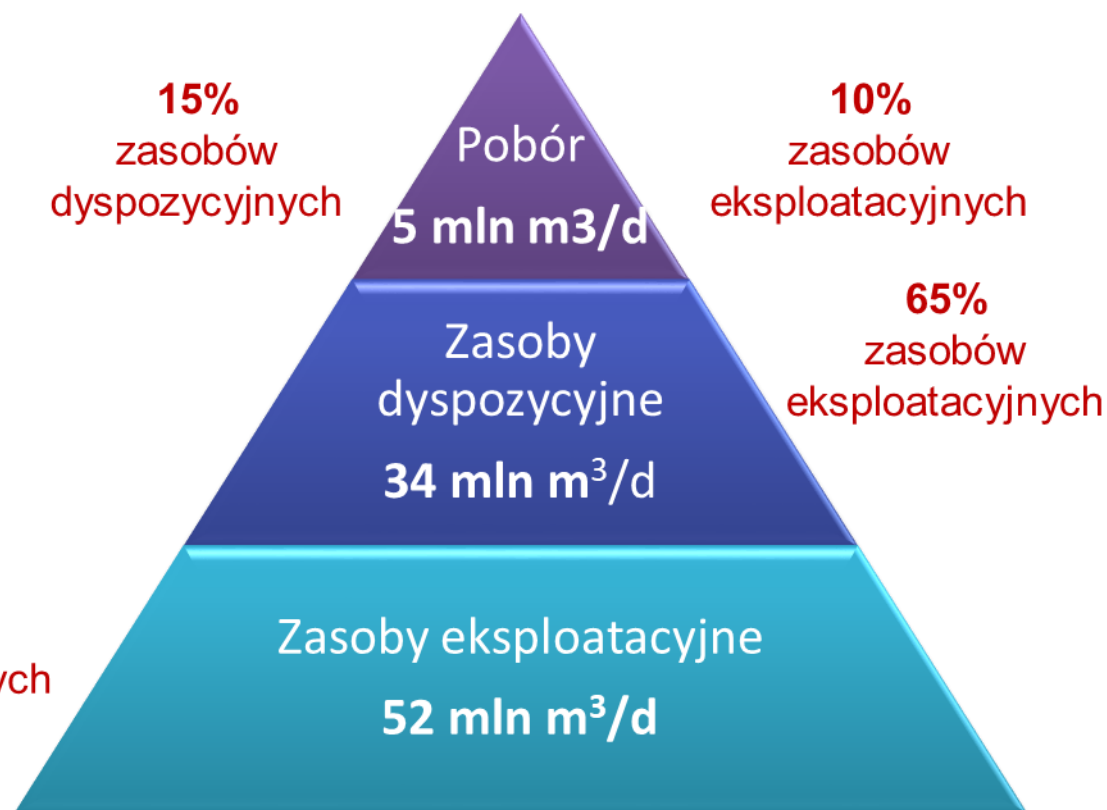
• **ZD ≥ ZE ≥ PWP ≥ U**

ZD zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania, stanowiące średnią z wielolecia wielkość całkowitego zasilania wód podziemnych określonego obszaru bilansowego (pełna definicja - Dz.U. 2016 poz. 2033)

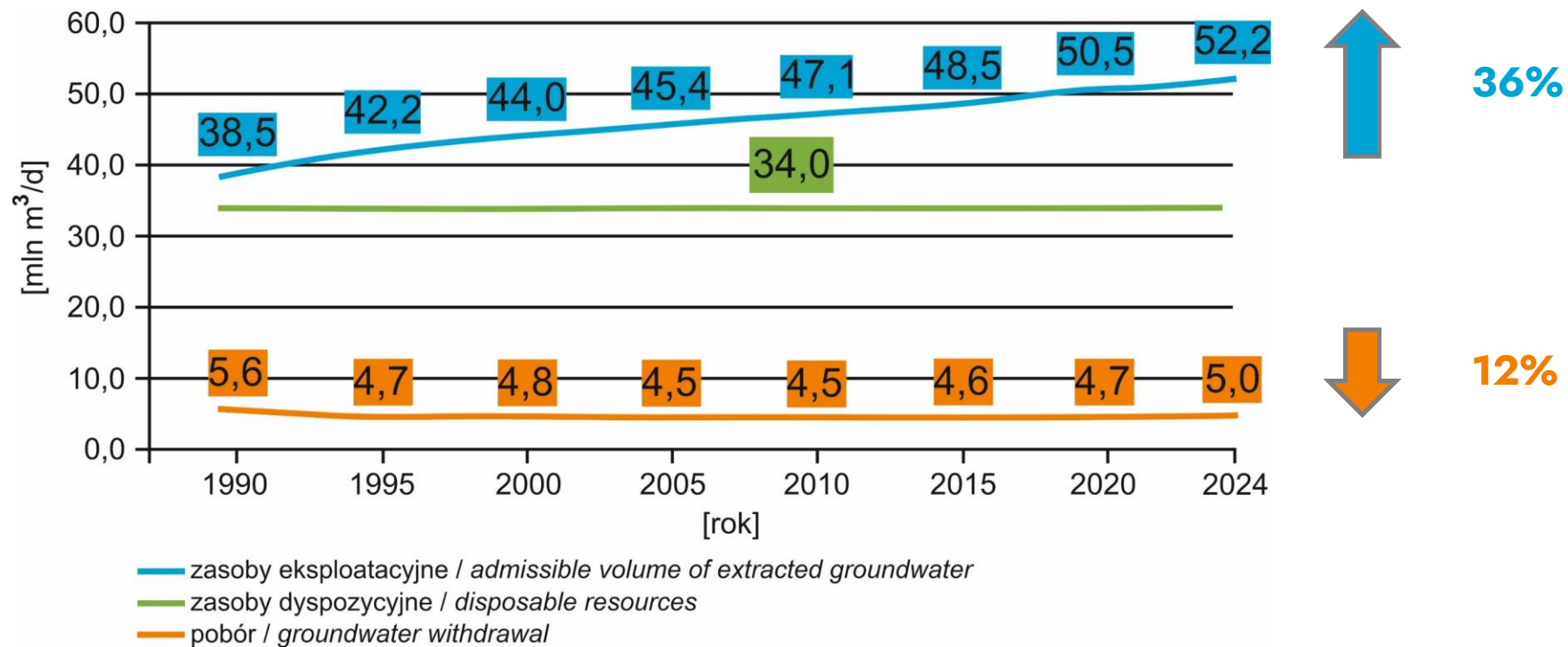
ZE zasoby eksploatacyjne

PWP zgoda wodnoprawna

U rzeczywisty pobór wód podziemnych

Zasoby eksploatacyjne w bilansie wód podziemnych

Przyczyny dysproporcji pomiędzy zasobami i poborem

- Uwzględnienie w łącznej wielkości, zasobów eksploatacyjnych **zlikwidowanych ujęć**, które to zasoby nie zostały unieważnione
- Uwzględnienie w łącznej wielkości, zasobów eksploatacyjnych **trwale nieczynnych ujęć** (w tym zasoby dużych ujęć zakładów produkcyjnych i państwowych gospodarstw rolnych oraz niewielkie zasoby licznych szkół, przychodni, zlewni mleka, kótek rolniczych)
- Ustalanie zasobów eksploatacyjnych ujęć (bieżące dokumentowanie) istotnie większych niż rzeczywiste zapotrzebowanie na wodę

- ✓ *Zasoby eksploatacyjne około 70% ujęć (ca 36,2 tys.) zostały zatwierdzone przed 2004 r.*
- ✓ *Zasoby eksploatacyjne zatwierdzone przed 2004 r. stanowią 78% (1,7 mln m³/h) łącznej wielkości zasobów*

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

fot. I Rębelski

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Potrzeby

VS

możliwości weryfikacji zasobów

✓ **Potrzeby**

✓ **Możliwości**

Ograniczenia:

- Brak regulacji określających kryteria, według których powinna być wykonywana weryfikacja i aktualizacja zasobów (*poza przypadkami zwiększania zasobów ujęcia*)
- Brak wymogu unieważniania zasobów eksploatacyjnych likwidowanych ujęć wód podziemnych
- Brak procedur postępowania w przypadku ujęć trwale nieczynnych z obowiązującymi decyzjami zatwierdzającymi dokumentację ustalającą zasoby

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Weryfikacja zasobów - uczestnicy

Uczestnicy procesu weryfikacji i aktualizacji zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych:

organy administracji państwowej oraz podległe im instytucje i służby nie posiadają uprawnień do inicjowania lub uczestniczenia w procesie weryfikacji zasobów eksploatacyjnych ujęć

organ administracji geologicznej może, w drodze decyzji, nakazać zmianę dokumentacji geologicznej w przypadku stwierdzenia istotnych różnic między dokumentacją, a stanem rzeczywistym, w tym warunkami zagospodarowania wód podziemnych (Art. 93. pkt. 5. U z 9.06.2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze, Dz. U. z 2026 r. poz. 69).

uprawnienie jest rzadko wykorzystywane ze względu na brak dostępu do informacji o ujęciach i tzw. „wykonawstwo zastępcze”)

właściciele i użytkownicy ujęć we współpracy z geologami dokumentującymi inicjują i realizują prace związane z weryfikacją i aktualizacją zasobów. Konieczność przeprowadzenia tego rodzaju prac może być również wskazana przez organ administracji geologicznej na etapie zatwierdzania dokumentacji bez zmiany zasobów *zmiany zasobów eksploatacyjnych ujęcia, podział ujęcia na mniejsze, uporządkowanie dokumentów dotyczących ujęcia (liczne dodatki do dokumentacji)*

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Badanie ankietowe

Tytuł ankiety: Weryfikacja i aktualizacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych

Adresaci: geolodzy wojewódzcy i powiatowi

Czas badania: wrzesień-październik 2025 r.

Cel badania: zebranie informacji nt.

- Akceptowanych przez organy administracji geologicznej rozwiązań stosowanych w przedkładanych do zatwierdzenia dokumentacjach hydrogeologicznych wykonywanych w związku ze zmianami w obrębie ujęć
- Procedur i zasad stosowanych przez organy w postępowaniach administracyjnych zmierzających do wydania decyzji zatwierdzających dokumentacje hydrogeologiczne ustalających zasoby
- Problemów pojawiających się w trakcie postępowań administracyjnych
- Rozwiązań, które mogłyby usprawnić lub wesprzeć działanie organów

Liczba respondentów: 136 (35%)

Ankieta została przeprowadzona w związku z realizacją w latach 2024-2025 zadania państwowej służby geologicznej pn. *Weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych przed 2004 r.*

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

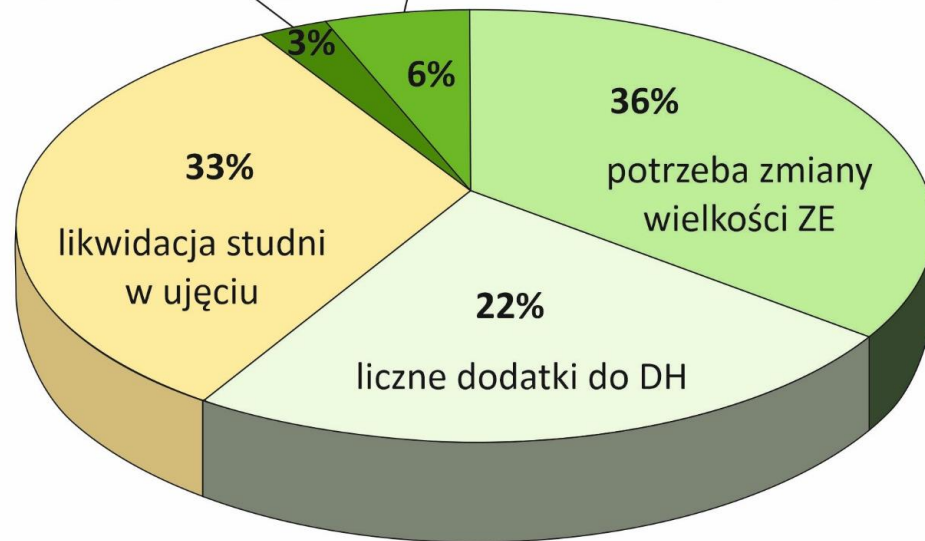

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

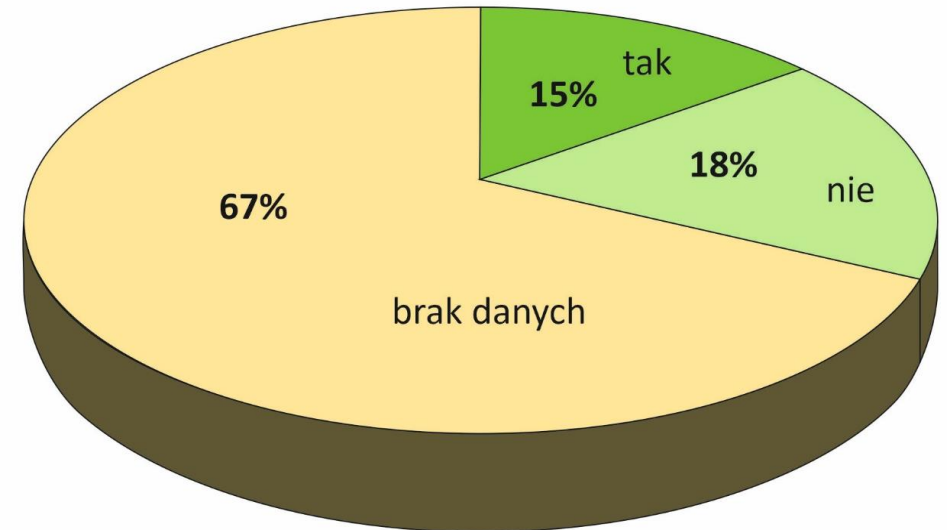
Badanie ankietowe - wyniki

Najczęściej występujące przyczyny aktualizacji zasobów eksploatacyjnych ujęć

zmiana warunków hydrogeologicznych zmiana warunków eksploatacji ujęcia

Ocena potrzeb w zakresie weryfikacji zasobów eksploatacyjnych ujęć w jednostce administracyjnej

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

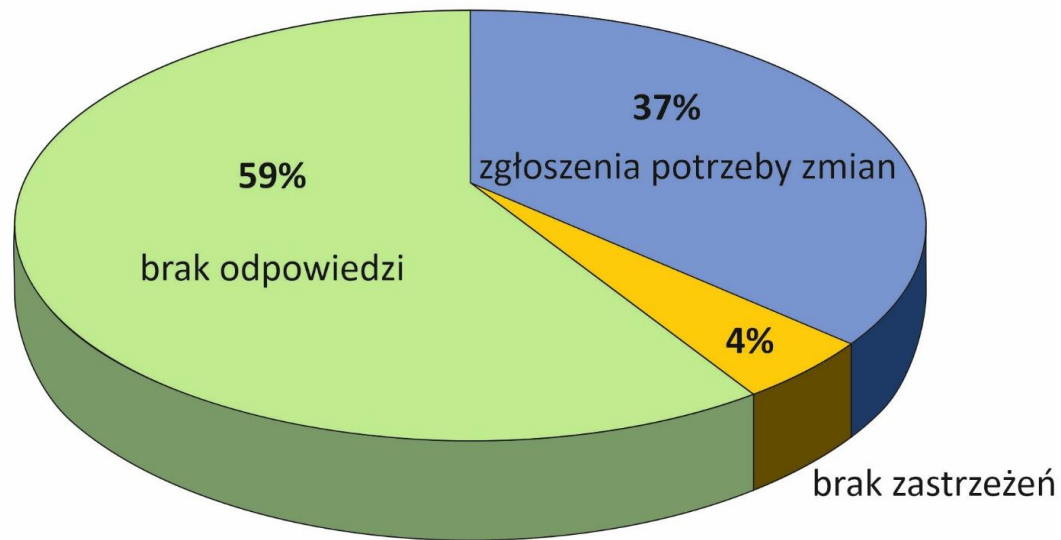
pgi.gov.pl

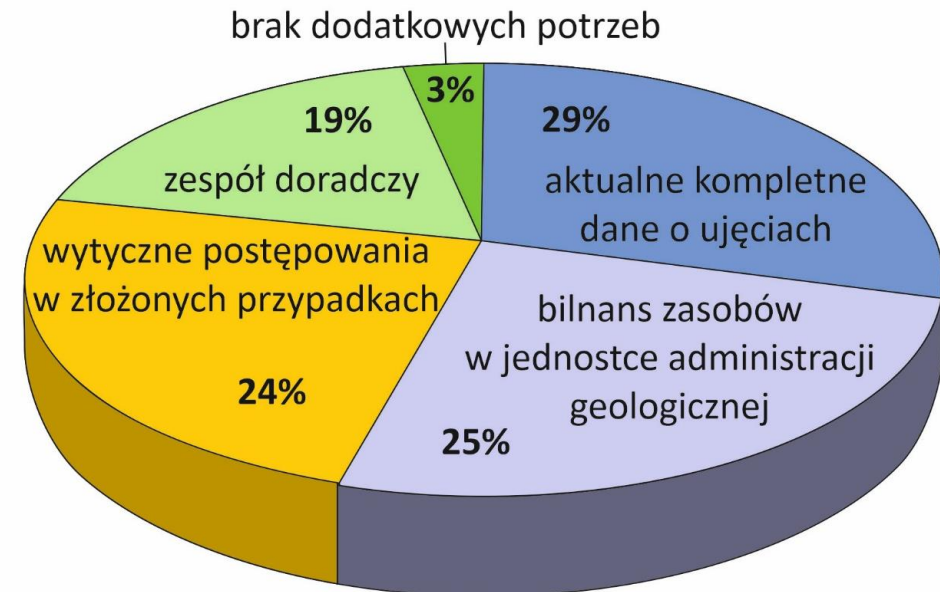
SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

Badanie ankietowe - wyniki

Potrzeby zmian formalno-prawnych w zakresie postępowania administracyjnego dot. zasobów eksploatacyjnych

Określenie potrzeb w zakresie dostępu do dodatkowych informacji, rozwiązań i narzędzi pomocnych w realizacji zadań organów administracji geologicznej

Podsumowanie

- Znacząca dysproporcja pomiędzy sumaryczną wielkością zasobów eksploatacyjnych ujęć a udokumentowanymi zasobami dyspozycyjnymi wód podziemnych oraz zapotrzebowaniem na wody podziemne stanowi przesłankę do podjęcia dodatkowych działań na rzecz weryfikacji i aktualizacji zasobów eksploatacyjnych. Cel – zmniejszenie sumarycznej wielkości zasobów eksploatacyjnych
- Podjęcie tego rodzaju działań powinno zostać poprzedzone nowelizacją przepisów prawa (ustawa Prawo geologiczne i górnicze) obejmującą określenie zasad prowadzenia weryfikacji zasobów oraz wskazań (zamknięta lista/katalog) do jej podjęcia
- Nowelizacja przepisów prawa powinna dotyczyć również nałożenia obowiązku unieważniania zasobów eksploatacyjnych likwidowanych i zlikwidowanych ujęć
- W przypadku intensyfikacji działań na rzecz weryfikacji zasobów eksploatacyjnych ujęć oraz unieważniania zasobów zlikwidowanych ujęć niezbędne będzie udzielenie dodatkowego wsparcia (budżetowego, osobowego, organizacyjnego i merytorycznego) organom administracji geologicznej
- Brak jest zgodnych z obowiązującym porządkiem prawnym rozwiązań dotyczących zasobów eksploatacyjnych trwale wyłączonych z eksploatacji

pgi.gov.pl

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

© PGI-PIB, Warszawa 2026

Państwowy Instytut Geologiczny
Państwowy Instytut Badawczy
państwowa służba geologiczna

pgi.gov.pl

SESJA
BEZPIECZEŃSTWO
WÓD PODZIEMNYCH.
MONITORING, ZAGROŻENIA,
OCHRONA. 23.03.2026
WARSZAWA